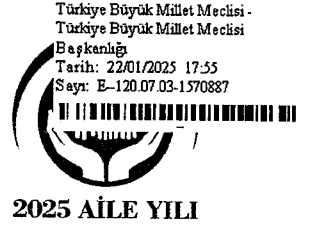




T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



Sayı : E-72079556-610-14598310
Konu : Soru Önergeleri (7/16388)

ACELE

7 / 16388
GK 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30.09.2024 tarihli ve 1501043 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Erzurum Milletvekili Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/16388 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/16388 Cevap Metni (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 46B79E18-BD44-448E-AE2E-CCD6E1C44809

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312) 705 73 30



**Erzurum Milletvekili Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ'a Ait 7/16388 Esas Numaralı Yazılı
Soru Önergesine İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Erzurum ilinde Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı 58.122 engelli birey bulunmaktadır.

Evde bakım yardımı 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'na 01.07.2005 tarihinde eklenen Ek-7 nci madde gereğince 26.05.2023 tarihli ve 32202 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği" hükümleri doğrultusunda yürütülmektedir.

Evde bakım yardımı engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere yapılan bir destek modelidir. Söz konusu yönetmelikte yer alan şartları taşıyan engelli bireyler evde bakım yardımından yararlanmaktadırlar. 2024 yılı Aralık ayı itibarıyla 544.142 kişi evde bakım yardımından faydalanmaktadır.

Evde bakım yardımından yararlanmaya esas teşkil eden sağlık kurulu raporları Sağlık Bakanlığının Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik ve Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik çerçevesinde verilmektedir.

Bu çerçevede evde bakım yardımından yararlanmaya uygun sağlık raporu bulunan ve ilgili mevzuatta yer alan şartları taşıyan kişilere evde bakım yardımı ödemesi yapılmaktadır.

Ülkemizde kamuda engelli memur istihdamı merkezi sınav (EKPSS-Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı) aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. EKPSS iki yılda bir düzenlenmekte olup geçerliliği dört yıldır. İlki 2012 yılında gerçekleştirilen merkezi sınavın yedincisi 2024 yılı Nisan ayında düzenlenmiştir. Merkezi sınavın uygulamada yerini alması ile birlikte kamuda engelli memur sayısı 70.878'e yükselmiştir. Önümüzdeki süreçte, 2025 yılı ilk çeyreğinde kamuya yeni engelli memur yerleştirmeleri gerçekleştirilecektir.

Merkezi sınav Türkiye'nin tüm illerinde gerçekleştirilmekte olup sınavda engel gruplarının ihtiyaçları gözetilerek farklı sorular, sınav ve ortam düzenlemeleri uygulamada yerini almış durumdadır.

Bu sınav sonucunda kamuya engelli memur yerleştirmeleri kamu kurumlarının açık kontenjanlarına ilişkin bildirimde bulunmaları ve adayların tercihleri doğrultusunda yapılmaktadır. Bu kapsamda adaylar kendi durumlarına uygun kadrolar için tercih yapabilmekte ve Türkiye'nin her yerinde istihdam edilebilmektedir.

Diğer taraftan açık iş gücü piyasasında istihdamı zor olan zihinsel ve/veya ruhsal engelli bireylerin istihdamını sağlamak üzere korumalı iş yeri modeli uygulanmakta ve bu kapsamda korumalı iş yerleri devlet tarafından desteklenmektedir. Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca kuruluşunu tamamlayan işyerleri, statü belgesi almak üzere illerde Bakanlığımız İl Müdürlükleri bünyesinde ilgili tarafların katılımı ile oluşturulan komisyona başvuru yapmakta ve koşulları sağlayan işyerleri statü belgesini almaya hak kazanmaktadır.

Hâlihazırda korumalı iş yerlerinde engelli bireyler istihdam edilmektedir. Bu kapsamda Bakanlığımız tarafından işverenlere her birey için 5.007 TL ücret desteği verilmektedir.

Öte yandan engelli bireylere yönelik 2030 yılına kadar geliştirilecek politikalara ve sunulacak hizmetlere yön vermesi amacıyla hazırlanan Engelsiz Vizyon Belgesi; “İçermeci ve Erişilebilir Toplum”, “Hakların Korunması ve Adalet”, “Sağlık ve İyi Hali”, “Kapsayıcı Eğitim”, “Ekonomik Güvence”, “Bağımsız Yaşam”, “Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar” ve “Uygulama ve İzleme” olarak 8 başlık altında, 31 hedef ve 107 eylem alanından oluşmaktadır. Bu Vizyon Belgesi ile meslek edinme ve istihdam hakkı “Ekonomik Güvence” amacı altında ele alınmış ve engelli bireylerin ekonomik statüsünü güçlendirmek üzere hedefler belirlenmiştir. İŞKUR’a kayıtlı engelli bireylere, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri verilerek uygun işlerde çalışmalarına yönelik çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımız engellilerin temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere erişilebilirlik ile ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal güvence altına alınmıştır.

07.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinde yapılı çevre, özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile bilgilendirme hizmetleri ve bilgi ve iletişim teknolojisinin erişilebilir olması hüküm altına alınmıştır. Ayrıca geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümlere yer verilmiştir.

Anılan Kanunun geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir. Denetimlerde, 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Hakkında Genelge ekinde yer alan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları kullanılmakta olup bu kapsamda komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma araçları için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenmektedir.

Kentlerimizi yapılandıran Belediyelerin erişilebilirlik standartlarını eksiksiz olarak uygulamalarına destek olmak ve sahada yaşanan sorunlara çözüm bulunması hedefiyle “Erişilebilirlik Atölyeleri”; “Kaldırımlar”, “Yaya Geçitleri” ve “Duraklar” başlıklarında atölyeler yapılmıştır.

Toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla “Yaşama Erişim”, “Trafikte Erişilebilirlik” temalı, “Toplu Taşımada Erişilebilirlik Önemlidir” temalı 1 adet TV spotu ve 3 adet radyo spotu hazırlanmıştır. TV spotlarına Türk İşaret Dili eklenmiş ve seslendirmesi yapılmış bu sayede spotlar erişilebilir formata getirilmiştir. Anılan mevzuat kapsamında erişilebilirlik uygulamalarının geliştirilerek yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara Bakanlığımızca devam edilmektedir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi kapsamında Bakanlığımız tarafından her yıl, yıllık plan yayımlanmaktadır. Bu plan ile komisyonların denetim önceliklerinin belirlendiği bina, açık alan ve toplu taşıma araçları listesi oluşturulmaktadır. Komisyonlar yıllık denetleyecekleri bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarını bu plan kapsamında hazırladıkları Programa göre belirlemektedir

Yukarıda açıklandığı üzere 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 2 nci ve geçici 3 üncü maddeleri ile kamu kullanımına açık binalar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile şehir içi ve şehirlerarası toplu taşıma araç ve hizmetlerinin erişilebilirliğine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Ülkemizde yapılı çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel yasal düzenleme olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uygulama yönetmeliği olan "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği" 01.07.2017 tarihinde Bakanlığımız tarafından teknik alt yapısı oluşturulmasını müteakip Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Yönetmelik ile yeni tasarlanan binalar için istenen erişilebilirlik teknik gereklilikleri daha ileri seviyeye taşınmıştır.

2019 yılında yeni inşa edilecek binaların erişilebilir olarak tasarlanması ve inşa edilmesi için Bakanlığımızca teknik alt yapısı oluşturularak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulan revizyon talebi Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'ne eklenmiştir.

Mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayınlanmıştır. Ulusal standartları baz alan ve mevzuattaki son düzenlemeleri de içeren Erişilebilirlik Kılavuzu kapsamında kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğinde bir "Erişilebilirlik Animasyonu" hazırlanmıştır.

Erişilebilirlik ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2011 yılından bu yana yönetici ve teknik personele eğitim verilmekte olup kentlerimizi yapılandıran Belediyelerin erişilebilirlik standartlarını eksiksiz olarak uygulamalarına destek olmak ve sahada yaşanan sorunlara çözüm bulunması hedefiyle Erişilebilirlik Atölyeleri; Kaldırımlar, Yaya Geçitleri, Duraklar, Kent Parkları, Halka Açık Tuvaletler başlıklarında atölyeler yapılmaktadır.

Bu kapsamda 2016 yılında Doğu Anadolu Bölgesi merkez ve tüm ilçe belediyelerin teknik ve engelli hizmet birimlerinde görev yapan personeline erişilebilirlik eğitimi düzenlenmiştir.

Ayrıca 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilen "Erişilebilirlik Atölyeleri" ne Erzurum belediyeleri de davet edilmiştir.

Bakanlığımız tarafından Ulaşılabilirlik Destek Projesi ve Erişilebilirlik Destek Projesi (UDEP/ERDEP) ile örnek uygulamalar yapılarak, erişilebilirliğin yaygınlaştırılması ve bu konuda farkındalık sağlanması amaçlanmış, binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır. Bu çerçevede, UDEP 2014 kapsamında Erzurum ili Vali Vefik Kitapçıgil İlkokulu ve Zübeyde Hanım İlkokulu için, ERDEP 2015 kapsamında Erzurum Hükümet Konağı için erişilebilirlik çalışmalarında kullanılmak üzere bütçe aktarılmıştır.

Ulaşılabilirlik Destek Projesi (UDEP) kapsamında Milli Eğitim İl Müdürlüklerine aktarılacak üzere valiliklere proje desteği verilmiştir. Bu kapsamda 79 ilde 81 okul desteklenmiştir. Proje ile okullarla ilgili projelendirme, inşaat ve denetim süreçlerinde görev yapan teknik personelin erişilebilirlik standartları hakkında bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amaçlanmıştır.

Bakanlığımızın talebi üzerine Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenen eğitim programı kapsamında Milli Eğitim İl Müdürlüklerinde görev yapan teknik personel ve yöneticilere, yeni projelendirilen, inşa edilen veya tadilat yapılması planlanan eğitim yapılarında erişilebilirliğin sağlanması için yapı çevre ve eğitim yapılarında erişilebilirlik konusunda teknik bilgiler verilmiştir. Diğer yandan MEB tarafından yürütülen Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzunun revizyonu kapsamında Bakanlığımızca kılavuzun erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesine yönelik çalışma yapılarak MEB'e iletilmiştir.

Bakanlığımızca üniversitelere erişilebilirliğin önemini aktarmak ve erişilebilirlik uygulamalarının tüm üniversitelere yaygınlaştırılmasını ve standartlara uygun düzenlemeler yapılmasını sağlamak amacıyla Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı ve devlet üniversiteleri ile yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen 4 farklı ilde 5 üniversitenin ev sahipliğinde "Erişilebilir Üniversiteler Seminerleri" düzenlenmiş, bu kapsamda çevre illerden üniversitelerin ilgili rektör yardımcılarının, yapı işleri birimlerinde görevli teknik personelin ve engelli öğrenci birimi temsilcilerinin katılımıyla Erzurum Atatürk Üniversitesinde yüz yüze olarak Erişilebilirlik Semineri gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız merkez teşkilatı ile Erzurum İl Müdürlüğümüz tarafından engelli bireylere yönelik yıl içerisinde çeşitli sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler gerçekleştirilmekte olup ayrıca özel günlerde il bazında aktiviteler yapılmaktadır.

Diğer taraftan Bakanlığımızca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda çeşitli sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımızca özel eğitim ihtiyacı olan özel gereksinimli öğrencilerin okullarına ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içerisinde Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması yardım programı yürütülmekte olup Bakanlığımızın sosyal yardım programlarına ilişkin veriler Bakanlığımız internet sitesinde "İstatistikler" linkinde yayımlanmaktadır.

Ayrıca Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" gereğince ücretsiz seyahat hakkından yaşlılar (65 yaş ve üzeri), engelliler (%40 ve üzeri engelli raporu sahipleri), şehit yakınları ve gaziler yararlanmaktadır.

Belediyeler tarafından hazırlanan fiilen ücretsiz seyahat hakkından yararlandırılan özel halk otobüsü sahipleri ile deniz ulaşım araçları işletmecilerine ait bilgiler kapsamındaki gelir desteği ödemeleri Bakanlığımızca yapılmaktadır.

Bakanlığımızca hak sahiplerinin şehir içinde kara yolu, deniz yolu, demir yolu, özel halk otobüsleri ve deniz ulaşım araçlarından ücretsiz yararlanmalarını sağlayan ücretsiz seyahat

uygulamasý kapsamýnda 2015 yılından itibaren ücretsiz seyahat gelir desteęi kapsamýnda yapılmýş ödeme miktarý 2024 yıl sonu itibarıyla 2,6 milyar TL'yi aşmýştır.

Bu kapsamda gelir desteği ödemesinden yararlanacak olan işletmecilere 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla;

- Şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir özel denizyolu aracı için aylık 4.658 TL
- Diğer şehir içi toplu taşıma ulaşım araçlarından;
- Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediyelerinde her bir ulaşım aracı için aylık 6.210 TL
- Diğer büyükşehir belediyelerinde her bir ulaşım aracı için aylık 4.658 TL
- Büyükşehir belediyesi olmayan illerde her bir ulaşım aracı için ise aylık 3.726 TL ödenmektedir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, diğer Bakanlıkların görev ve yetki alanına girdiğinden Bakanlığımızca değerlendirilememiştir.